

Rozwój spółdzielczości rolniczej oraz energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich w Polsce poprzez uznane organizacje producentów i spółdzielnie energetyczne

materiał informacyjny w formie poradnika

Warszawa, styczeń 2024 r.

Materiał informacyjny w formie poradnika
opracowany jako jedno z działań projektu

**„Rozwój spółdzielczości rolniczej oraz energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich
w Polsce poprzez uznane organizacje producentów i spółdzielnie energetyczne”**

realizowanego przez Krajową Radę Spółdzielczą
w ramach 3. edycji projektów międzynarodowych ICAO
(International Co-operative Agricultural Organisation
- Międzynarodowa Organizacja Spółdzielczości Rolniczej),
której członkiem jest KRS

Projekt przyczynia się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ:

Cel 7 – Czysta i dostępna energia

Cel 8 – Wzrost gospodarczy i godna praca

Cel 13 – Działania w dziedzinie klimatu

Partnerzy przy realizacji poradnika:

Stowarzyszenie na rzecz Efektywności im. Prof. Krzysztofa Żmijewskiego

Autorzy:

Uznane Organizacje Producentów, Wykaz wystąpień i opinii KRS – Marcin Martynowski
Krajowa Rada Spółdzielcza
<https://krs.org.pl/>

Spółdzielnie Energetyczne - dr inż. Grzegorz Maśloch, Rafał Czaja
Stowarzyszenie na rzecz Efektywności im. Prof. Krzysztofa Żmijewskiego
<https://stowarzyszenie-zmijewski.pl/>



Warszawa, styczeń 2024 r.

Niniejszy materiał informacyjny w formie poradnika ma za zadanie przybliżyć wszystkim zainteresowanym tematykę rozwoju spółdzielczości rolniczej oraz energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich w Polsce poprzez uznane organizacje producentów i spółdzielnie energetyczne.

Spółdzielczość, w tym spółdzielczość rolnicza odgrywała i odgrywa w Europie i na świecie ważną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym poszczególnych krajów. Istotnie wpływa na warunki życia i gospodarowania zdecydowanej większości rolników w krajach zachodnich Unii Europejskiej. W krajach tych od 60 do blisko 100% rolników jest zrzeszonych w spółdzielniach różnego typu (skupowych, zaopatrzeniowych, usługowych, wytwarzających żywność). Również w Polsce spółdzielczość ma swoje bogate tradycje i długą, ponad 200-letnią historię. W globalizującej się gospodarce rynkowej, istnieje szczególna ekonomiczna potrzeba grupowej działalności. Spółdzielnie stanowią atrakcyjną formę działania rolników na rynkach rolnych. Dają one nieporównywalnie większą aniżeli działanie w pojedynkę, możliwość partnerskiego uczestnictwa w procesach rynkowych. Zważywszy na ciągle postępującą globalizację oraz zachodzące zmiany na rynkach rolnych, oferta pojedynczego gospodarstwa ginie w przeważających wielkoskalowych transakcjach rynkowych. Nie sposób tego nie zauważyć. Niestety, polscy rolnicy, w przeciwieństwie do rolników na Zachodzie Europy są bardzo słabo gospodarczo zorganizowani. Szacuje się, że tylko 15-20% rolników w Polsce jest zorganizowana w spółdzielniach. W zdecydowanej większości działają w pojedynkę.

Znaczne przyspieszenie zmian na rynkach rolnych oraz w handlu żywnością już dawno zauważyła Komisja Europejska, Parlament Europejski oraz Rada Unii Europejskiej, wskazując w przyjętych rozwiązaniach **uznane Organizacje Producentów oraz Zrzeszenia uznanych OP**, którymi są głównie spółdzielnie I i II stopnia (spółdzielnie spółdzielni) gospodarczego zorganizowania rolników, jako docelowe podmioty działania rolników na rynku. W UE działa ponad 4000 takich podmiotów, przyczyniając się poprzez wspólne działanie w większej skali do obniżania kosztów produkcji, kontraktacji sprzedaży produktów na lepszych warunkach, zmniejszeniu kosztów jednostkowych inwestycji oraz zakupu maszyn i urządzeń do wspólnego użytkowania.

Poprawę gospodarczego zorganizowania rolników można osiągnąć głównie poprzez rozwój spółdzielczości rolniczej, w szczególności przez tworzenie i rozwój spółdzielni o statusie uznanych Organizacji Producentów i ich Zrzeszeń. Warunki uzyskiwania tego statusu oraz przewidziane znaczne wsparcie, określa Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 2021/2115 dot. planów strategicznych WPR państw członkowskich oraz Plan Strategiczny WPR 2023-2027 dla Polski. Parlament Europejski przyjął również Rezolucję z dnia 14.06.2023 r. w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i długoterminowej odporności rolnictwa w UE (2022/2183 (INI) - część łańcuch dostaw żywności, w której wskazuje w/w podmioty jako kluczowe dla poprawy dochodów producentów rolnych. Status uznanych OP mogą uzyskiwać spółdzielnie już działające na rynku (tworzenie uznanej OP na bazie spółdzielni) lub nowo tworzone spółdzielnie, których członkami mogą być dotychczas niezrzeszeni rolnicy lub zrzeszeni w zakresie innych produktów rolnych, a także działające już spółdzielnie. Członkowie uznanych OP zachowują swoją własność - swoje produkty lub usługi sprzedają na rynku poprzez uznaną OP lub świadczą usługi na rzecz rozwoju organizacji i jej członków.

W drugiej części niniejszego poradnika przedstawione zostały najważniejsze informacje o **Spółdzielniach Energetycznych (SE)**. Głównym celem SE jest zapewnienie korzyści jej członkom, w tym dostępu do energii lub ciepła na warunkach korzystniejszych niż dostępnych na rynku, z zachowaniem zasady współzarządzania i współwłasności wytwórczej infrastruktury energetycznej lub ciepłej. Do osiągnięcia celu wykorzystuje się głównie lokalne zasoby odnawialne na własne potrzeby energetyczne. W materiale zostały wskazane bezpośrednie korzyści finansowe dla członków z funkcjonowania jako SE.

Spółdzielnie Energetyczne są jedną z form energetyki obywatelskiej, opartej na odnawialnych źródłach energii. Bardzo mocno są rozpowszechnione zwłaszcza w krajach Europy Zachodniej jak Niemcy, Austria, Hiszpania, Wielka Brytania, Belgia. W Polsce SE są nową formą organizacyjno-prawną umożliwiającą zainteresowanym interesariuszom wspólne wytwarzanie energii, ciepła, biogazu. Status spółdzielni energetycznej mogą uzyskiwać zarówno spółdzielnie już działające, jak i nowo tworzone.

Pojęcie Spółdzielni Energetycznych zostało zdefiniowane w nowelizacji Ustawy o Odnawialnych Źródłach Energii z dnia 19 lipca 2019 r. Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego SE, jest odpowiedzią na nowy paradygmat energetyki, zgodnie z którym następuje zmiana modelu funkcjonowania i jej organizacji, a generacja rozproszona oparta na odnawialnych źródłach energii odgrywa coraz większą rolę.

W materiale znajdą Państwo informacje i odpowiedzi na pytania - Czym jest uznana Organizacja Producentów, Zrzeszenie uznanych OP oraz Spółdzielnia Energetyczna, a także jak uzyskać status takiego podmiotu. Poradnik zawiera również opis korzyści działania na rynku poprzez te podmioty, jak również praktyczne informacje o wsparciu ze środków UE oraz innych korzyściach z działania w ramach tych podmiotów.

Dziękujemy Komitetowi Wykonawczemu oraz Sekretariatowi Międzynarodowej Organizacji Spółdzielczości Rolniczej ICAO za podjęcie już po raz trzeci inicjatywy projektów międzynarodowych dotyczących kluczowych spraw rolnictwa i spółdzielczości rolniczej w różnych regionach świata oraz przyjęcie i sfinansowanie naszego projektu, w ramach którego powstał niniejszy poradnik.

dr inż. Mieczysław Grodzki

Prezes Zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej

Część I - uznane Organizacje Producentów

1. Znaczenie rozwoju spółdzielczości rolniczej poprzez uznane Organizacje Producentów

Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada UE wskazują **uznane Organizacje Producentów i ich Zrzeszenia (członkami min. 2 uznane OP) jako docelowe podmioty działania rolników na rynku.** W UE działa obecnie **ponad 4000 uznanych OP i ich Zrzeszeń** o znacznym potencjale ekonomicznym. Są to głównie **spółdzielnie I i II stopnia zorganizowania gospodarczego (spółdzielnie podstawowe i spółdzielnie spółdzielni)**. Rolę Zrzeszeń OP często pełnią dotychczas działające Związki Spółdzielni, jeśli spółdzielnie w nich zrzeszone (lub część tych spółdzielni) ma status uznanych OP. W krajach Zachodnich UE średnio 80-95 % uznanych OP i ich Zrzeszeń realizuje Programy Operacyjne i uzyskuje znaczące wsparcie sektorowe (szersza informacja w dalszej części materiału).

W przeciwieństwie do grup producentów rolnych – które określane są jako forma przejściowa **do czasu uzyskania statusu uznanej organizacji producentów** - uznane OP i ich Zrzeszenia są formami działania pozwalającymi zarówno na skup i sprzedaż produktów rolnych – co głównie robią GPR - jak i na łatwiejsze konfekcjonowanie/ uszlachetnianie oraz przetwarzanie produktów rolnych – które są dodatkowymi możliwościami dla uznanych OP i ich Zrzeszeń, w tym poprzez łatwiejszą realizację zadań w w/w zakresie z uwagi na większą skalę działania uznanych OP. Coraz trudniej jest utrzymać dochodową produkcję wyłącznie w oparciu o produkcję surowców rolnych. Jednocześnie dodatkowym wsparciem dla uznanych OP i ich Zrzeszeń jest wsparcie sektorowe. Może ono wynosić corocznie do 6% wartości sprzedaży uznanej OP lub Zrzeszenia OP (więcej na ten temat w części wsparcie). Prócz w/w różnicy, organizacje producentów mają dużo większe możliwości do rozwoju w przeciwieństwie do grup producentów rolnych oraz są podmiotami z założenia o większej skali działalności gospodarczej.

Status uznanej OP może uzyskać **już działająca spółdzielnia** lub **nowo utworzona spółdzielnia** (której członkami mogą być rolnicy dotychczas niezrzeszeni lub działające spółdzielnie i rolnicy indywidualni).

Niestety, w związku z niską wiedzą na ten temat, powstają dopiero pierwsze uznane Organizacje Producentów w Polsce poza sektorem owoców i warzyw (w naszym kraju działa ok. 160 uznanych Organizacji Producentów Owoców i Warzyw).

Liczbę spółdzielni rolniczych i wiejskich w Polsce przedstawia poniższa tabela. Na łącznie **8899** spółdzielni działających w kraju w ramach **15 branż polskiej spółdzielczości** (o statusie czynne w działalności) – **2617** to spółdzielnie rolnicze i wiejskie (baza KRS, stan 31 XII 2023).

| Branża | 31.12.2018 | 31.12.2023 |
|--|-------------|-------------|
| Spółdzielcze Grupy Producentów Rolnych i Organizacje Producentów | 664 | 924 |
| Spółdzielnie "Samopomoc Chłopska" | 973 | 753 |
| Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne | 578 | 500 |
| Spółdzielnie Kótek Rolniczych | 360 | 295 |
| Spółdzielnie Mleczarskie | 124 | 108 |
| Spółdzielnie Ogrodniczo-Pszczelarskie | 41 | 37 |
| Razem | 2740 | 2617 |

2. Cel uzyskania statusu uznanej Organizacji Producentów w formie spółdzielni

Podstawowym celem uzyskania statusu uznanej OP są **znacznie większe możliwości rozwoju**. Warunki prawne działania na rynku poprzez Spółdzielcze Uznane Organizacja Producentów pozwalają uzyskać status takiej organizacji poprzez **powołanie nowej spółdzielni przez rolników niezrzeszonych** lub na bazie działającej spółdzielni rolniczej np. **spółdzielni mleczarskiej, spółdzielczych grup producentów rolnych** (w tym poprzez **połączenie SGPR w większy podmiot** na podstawie Art. 96-102 ustawy Prawo spółdzielcze), **spółdzielni ogrodniczej, spółdzielni pszczelarskiej**, jak również poprzez utworzenie uznanej OP zrzeszającej np. **rolnicze spółdzielnie produkcyjne, spółdzielnie zaopatrzeniowe Samopomoc Chłopska, spółdzielnie usługowe SKR oraz rolników indywidualnych dotychczas niezrzeszonych** - spółdzielnie i rolnicy jako członkowie uznanej OP zachowują swoją własność. Wymogiem jest **co najmniej 10 członków uznanej OP będących producentami rolnymi**, z możliwością członkostwa w uznanej OP **tw. nie-rolników, którzy mogą stanowić max do 20% członków uznanej OP**. Daje to możliwość pełnego wykorzystania potencjału produkcji rolnej oraz potencjału gospodarczego poza produkcyjnego, poprzez **uzyskanie synergii potencjałów** (produkcji rolnej i możliwości np. magazynowych, przechowalniczych, usługowych czy przetwórczych). Potencjał ten jest obecnie w większości niewykorzystywany w sposób efektywny.

Docelowym efektem uzyskania statusu uznanej OP jest wzmocnienie pozycji rolników na rynku rolnym lub rynku rolno-spożywczym oraz poprawienie stabilizacji i dochodowości, aby móc utrzymać się na rynku oraz realizować działania rozwojowe w zakresie produkcji rolnej oraz uszlachetniania produktów i wytwarzania żywności, w tym poprzez nabywanie udziałów w rynku wytwarzania żywności. Trwająca od ponad roku zmiana na rynkach rolnych oraz rynku żywności na obszarze UE, w związku z napływem znacznie tańszych produktów rolnych oraz żywności z Ukrainy, **powoduje konieczność gruntownych zmian i zacieśnienia współpracy na poszczególnych etapach drogi „od pola do stołu”**.

3. Czym jest uznana OP?

Definicja uznanej OP oraz Zrzeszenia uznanych OP określona została w **Rozdziale III Organizacje i zrzeszenia producentów oraz organizacje międzybranżowe** Sekcji 1 „Definicja i uznawanie” Artykuł 152 i dalsze Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.

Zgodnie z w/w przepisami państwa członkowskie mogą na wniosek **uznawać organizacje producentów**, które:

- a) są tworzone i kontrolowane zgodnie z art. 153 ust. 2 lit. c) przez producentów z określonego sektora wymienionego w art. 1 ust. 2;
- b) powstały z inicjatywy producentów;
- c) dążą do określonego celu, który może obejmować co najmniej jeden spośród następujących celów (cele wskazane w dalszej części materiału).

Uznana Organizacja Producentów jest dobrowolnym zrzeszeniem osób fizycznych lub prawnych, ma co najmniej **10 członków producentów rolnych**, oraz udział członków będących producentami rolnymi stanowi co najmniej 80% wszystkich członków (**max do 20% członków nie będących rolnikami**).

Główne wymogi dla organizacji producentów zgodnie z Planem Strategicznym WPR 2023-2027 dla Polski:

- siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- obowiązek realizacji **planu biznesowego**,
- prowadzenie działalności jako przedsiębiorca prowadzący mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).

W statucie organizacji producentów wymaga się od producentów będących jej członkami w szczególności (Art. 153 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013):

- a) stosowania przepisów przyjętych przez organizację producentów dotyczących sprawozdawczości produkcyjnej, produkcji, wprowadzania do obrotu i ochrony środowiska,
- b) przynależności, z tytułu wytwarzania określonego produktu w danym gospodarstwie, do tylko jednej organizacji producentów; jednakże państwa członkowskie mogą wprowadzić odstępstwo od tego warunku w należycie uzasadnionych przypadkach, gdy producenci będący członkami posiadają dwie różne jednostki produkcyjne znajdujące się na różnych obszarach geograficznych,
- c) dostarczania informacji wymaganych przez organizację producentów do celów statystycznych.

W statucie organizacji producentów przewiduje się ponadto: przepisy umożliwiające producentom będącym członkami **demokratyczną kontrolę ich organizacji i jej decyzji** (art. 153 ust. 2 lit. c).

UE wskazuje na szczególną rolę uznanych Organizacji Producentów. Uznane OP mogą też ubiegać się o oficjalne uznanie ich w kraju UE, w którym mają siedzibę.

Organizacje producentów **mogą korzystać z:**

- wyjątków od unijnych reguł konkurencji w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności, takich jak zbiorowe negocjacje w imieniu swoich członków, planowanie produkcji lub niektóre środki w zakresie zarządzania podażą
- dostępu do finansowania z UE w ramach „programów operacyjnych”, na przykład w celu wsparcia zbiorowej inwestycji w logistykę z korzyścią dla swoich członków tzw. wsparcie sektorowe do 6% corocznych obrotów uznanej OP.

Organizacja producentów/ zrzeszenie organizacji producentów dąży do realizacji **co najmniej jednego z niżej wymienionych celów:**

- 1) zapewnienia planowania i dostosowywania produkcji do popytu, w szczególności w odniesieniu do jakości i ilości;
- 2) koncentracji dostaw i umieszczania na rynku produktów wytwarzanych przez ich członków, w tym sprzedaż bezpośrednia;
- 3) optymalizacji kosztów produkcji i zysków z inwestycji służących utrzymywaniu standardów dotyczących ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt oraz stabilizowaniu cen producentów;
- 4) prowadzenia badań i opracowywania inicjatyw dotyczących zrównoważonych metod produkcji, innowacyjnych praktyk, konkurencyjności gospodarczej i rozwoju sytuacji rynkowej;
- 5) promowania i udzielania pomocy technicznej w zakresie stosowania przyjaznych dla środowiska metod uprawy i technik produkcji oraz odpowiedzialnych praktyk i technik w odniesieniu do dobrostanu zwierząt;
- 6) promowania i udzielania pomocy technicznej w zakresie stosowania standardów produkcji, poprawy jakości produktów i rozwijania produktów o chronionej nazwie pochodzenia, chronionym oznaczeniu geograficznym lub objętych krajowym znakiem jakości;
- 7) zarządzania produktami ubocznymi i odpadami, zwłaszcza w celu ochrony jakości wody, gleby i krajobrazu oraz zachowania lub zachęcania do zachowania bioróżnorodności;
- 8) przyczyniania się do zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz łagodzenia zmiany klimatu;
- 9) opracowywania inicjatyw w dziedzinie promocji i wprowadzania do obrotu;
- 10) udzielania niezbędnej pomocy technicznej w celu korzystania z rynków terminowych i systemów ubezpieczeń.

Dlaczego uznana OP?

W UE jest 11 mln rolników, z których wielu prowadzi stosunkowo **małe, w odniesieniu do potencjału całego rynku**, rodzinne gospodarstwa rolne działające niezależnie od siebie. Z kolei przetwórcy, jak i sprzedawcy detaliczni żywności znacznie częściej działają **w ramach dużych podmiotów gospodarczych**, które w ostatnich 20 latach dokonały znaczącego skonsolidowania się, dysponując bardzo dużym potencjałem ekonomicznym. Ta asymetria siły przetargowej spowodowała **utratę przez rolników statusu partnera o odpowiednim potencjale gospodarczym** podczas negocjacji z innymi podmiotami w łańcuchu dostaw.

Aby wzmocnić zbiorową siłę przetargową rolników, UE wspiera rolników, którzy chcą współpracować w ramach **uznanych Organizacji Producentów i Zrzeszeń uznanych OP**. Ponadto UE wspiera również

tych, którzy chcą współpracować ze swoimi partnerami z sektora produkcji i handlu w łańcuchu dostaw żywności, w ramach tzw. organizacji międzybranżowych.

UE uznaje szczególną rolę uznanych organizacji producentów. Dlatego też mogą się one ubiegać o oficjalne uznanie ich w kraju UE, w którym mają siedzibę. OP mogą korzystać z:

- wyjątków od unijnych reguł konkurencji w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności, takich jak zbiorowe negocjacje w imieniu swoich członków, planowanie produkcji lub niektóre środki w zakresie zarządzania podażą,
- dostępu do finansowania z UE w ramach „programów operacyjnych”, na przykład w celu wsparcia zbiorowej inwestycji w logistykę z korzyścią dla swoich członków.

4. Warunki uzyskiwania statusu uznanej OP, wsparcie finansowe w tym z środków UE

Aby uzyskać status uznanej Organizacji Producentów organizacja musi złożyć Wniosek o uznanie organizacji producentów do Oddziału Regionalnego ARiMR według siedziby organizacji.

Jeśli organizacja producentów tworzona jest **na bazie działającej spółdzielni np. spółdzielni mleczarskiej lub spółdzielczej GPR**, przed złożeniem wniosku o uznanie należy sprawdzić, czy statut spółdzielni spełnia wymagania określone w art. 152 i dalsze Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 1308/2013. Są tam zapisy, które powinien zawierać statut spółdzielni, która ubiega się o status uznanej OP. **Nie jest wymagana zmiana nazwy podmiotu, składu jego organów statutowych, itp.**

Drugim wariantem jest **utworzenie nowej spółdzielni, która ubiega się o status uznanej OP**. Wymogi w zakresie zapisów w statucie spółdzielni obowiązują również przy tworzeniu nowej spółdzielni, która będzie ubiegać się o status uznanej OP. W tym przypadku pierwszym etapem jej tworzenia jest **zorganizowanie zebrania założycielskiego, powołanie spółdzielni oraz rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym (Rejestr Przedsiębiorców)**. Drugim etapem jest **złożenie Wniosku o uznanie organizacji producentów w ARiMR**.

Wykaz produktów, ze względu na które organizacja/ zrzeszenie OP może uzyskać uznanie:

Organizacja producentów, zrzeszenie organizacji producentów, organizacja międzybranżowa może uzyskać uznanie w odniesieniu do następujących grup produktów: **zboża, nasiona (w tym nasiona roślin oleistych), mleko i przetwory mleczne, wieprzowina, wołowina i cielęcina, baranina i kozina, jaja, mięso drobiowe, owoce i warzywa, produkty pszczele, tytoń, cukier, susz paszowy, chmiel, len i konopie, ryż, oliwa z oliwek i oliwki stołowe, wino, drzewa i rośliny żywe, bulwy, korzenie itp. kwiaty cięte i liście ozdobne, alkohol etylowy pochodzenia rolniczego, jedwabniki oraz pozostałe produkty określone w części XXIV załącznika I do Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013.**

Wsparcie dla uznanych Organizacji Producentów:

Komisja Europejska oraz Parlament Europejski znacząco wspierają uznane Organizacje Producentów oraz ich Zrzeszenia – poniższe 4 rodzaje wsparcia. Przyjęte rozwiązania w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej UE na lata 2023-2027 (z realizacją do 2029 r.) pozwalają na uzyskanie znaczącego wsparcia dla w/w podmiotów przeniesionego z zapisów WPR UE do **Planów Strategicznych WPR 2023-2027 poszczególnych krajów członkowskich UE**. W polskim PS WPR pominięto wsparcie sektorowe (poza sektorem owoców i warzyw oraz sektorem pszczelarstwa), z uwagi na ciągły brak uznanych OP

w naszym kraju poza w/w dwoma sektorami. Ta sytuacja się zmienia, ponieważ powstają pierwsze uznane OP na rynku zbóż, wieprzowiny, itd. Duże możliwości uzyskania statusu uznanej OP mają spółdzielnie mleczarskie (na bazie działającej spółdzielni) oraz spółdzielcze GPR (poprzez połączenie się grup ze sobą w danym sektorze produkcji w większe podmioty) – podejmowane są pierwsze inicjatywy uzyskania statusu uznanej OP.

Główne rodzaje wsparcia dla Uznanych Organizacji Producentów i ich Zrzeszeń w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027:

Pierwszy rodzaj wsparcia: **wsparcie ryczałtowe na tworzenie i rozwój uznanej OP** w ciągu pierwszych 5 lata działania liczonych od dnia uznania organizacji tj. decyzji ARiMR o wpisie organizacji do rejestru organizacji. Wsparcie wynosi **do 100 euro rocznie**. Aby uzyskać to wsparcie należy do wniosku o uznanie organizacji dołączyć **plan biznesowy organizacji** na min. 5 lat działania objętych wsparciem.

Drugi rodzaj wsparcia: **Wsparcie inwestycji do 10 mln zł** (refundacja 60% kosztów kwalifikowalnych inwestycji) – nabory Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (konkursy).

Trzeci rodzaj wsparcia: **Coroczne wsparcie sektorowe do 6% wartości sprzedaży uznanej OP** (planowane uruchomienie tego wsparcia w Polsce w sektorach zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i produktów mlecznych, wieprzowiny, wołowiny i cielęciny, drobiu, po rejestracji uznanych OP w tych ważnych sektorach polskiego rolnictwa – dotychczas z uwagi na brak uznanych organizacji producentów w w/w sektorach, wsparcie wdrożone zostało wyłącznie w sektorze owoców i warzywa oraz sektorze pszczelarstwa, odpowiednie zapisy zostały zawarte w Planie Strategicznym WPR 2023-2027 dla Polski – realizacja własnego Programu Operacyjnego uznanej OP (bez konkursów ARiMR). Dla wielu spółdzielczych uznanych OP wsparcie sektorowe będzie stanowiło znacznie większą pomoc finansową aniżeli wsparcie na tworzenie OP. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami przez Komisję Europejską oraz Parlament Europejski i Radę (UE), w ramach WPR UE na lata 2023-2027 wsparcie sektorowe zostało rozszerzone na wszystkie ważne sektory produkcji rolnej UE (dotychczas wsparcie to przeznaczone było wyłącznie dla sektora owoców i warzyw).

Zgodnie z Art. 67 i 68 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 2021/2115, **w okresie przejściowym do końca roku 2027, wsparcie sektorowe mogą otrzymywać także spółdzielnie, GPR i inne formy zorganizowanego działania rolników tzw. grupy producentów** – do czasu uzyskania statusu uznanej OP. W Polsce dotychczas na takie rozwiązanie się nie zdecydowano, nie wpisano do Planu Strategicznego WPR.

Czwarty rodzaj wsparcia: **Wsparcie rynkowe w ramach mechanizmów pomocowych UE** - działania w celu zaradzenia trudnym sytuacjom na rynku, takim jak nagły spadek popytu lub cen na skutek tymczasowej nadwyżki produktu - ochrona producentów przed skutkami braku możliwości sprzedania produktów rolnych.

Zgodnie z przyjętymi na poziomie UE rozwiązaniami, **każdy kraj członkowski może 8-krotnie aktualizować krajowy Plan Strategiczny WPR 2023-2027.**

Różnice w kosztach produkcji rolnej w Polsce i krajach Zachodnich UE praktycznie zacierają się. Jednocześnie napływ na rynek UE znacznie tańszych produktów i żywności z Ukrainy powoduje, że **konkurencyjność podmiotów i zrzeszonych w nich rolników, zależy od sprawnego i skonsolidowanego działania na rynku. Wsparcie sektorowe jest istotne dla działania na rynku.**

5. Prawodawstwo w zakresie uzyskiwania statusu uznanych OP i ich Zrzeszeń

Ustawa obejmująca wszystkie rodzaje spółdzielni - Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. 1982 Nr 30 poz. 210, z późn. zm.).

➤ w zakresie uznawania OP i ich Zrzeszeń – rynki inne niż rynek mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671 z późn. zm.), w szczególności Art. 1 oraz Art. 152 i dalsze,
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2016/232 z dnia 15 grudnia 2015 r. (Dz. U. UE L 44.1 z 19.02.2016, z późn. zm.) - sprawozdawczość

- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 287),
- Rozporządzenie MRiRW z dnia 5 grudnia 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania organizacji producentów i zatwierdzenia jej planu biznesowego oraz uznania zrzeszenia organizacji producentów i organizacji międzybranżowej funkcjonujących na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2639).

➤ **w zakresie uznawania OP i ich Zrzeszeń – rynek mleka i przetworów mlecznych**

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671 z późn. zm.), w szczególności Art. 1, Art. 152 ust. 3 oraz Art.161 i dalsze,
 - Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2016/232 z dnia 15 grudnia 2015 r. (Dz. U. UE L 44.1 z 19.02.2016 r., z późn. zm.) – sprawozdawczość,
 - Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. 2004 nr 93 poz. 897 z późn. zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 grudnia 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania organizacji producentów i zatwierdzenia jej planu biznesowego oraz uznania zrzeszenia organizacji producentów i organizacji międzybranżowej funkcjonujących na rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. 2022 poz. 2591, z późn. zm.).
- **Sektor owoców i warzyw jest regulowany odrębnie – rozwiązania sektorowe dla tego rynku funkcjonowały już w momencie wejścia Polski do struktur UE** – obecnie m.in. obowiązujące w/w Rozporządzenie PEiR (UE) nr 1308/2013 oraz Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz.U. 2003 Nr 223 poz. 2221, z późn. zm.)

6. Ścieżka postępowania (etapy) przy uzyskiwaniu statusu uznanej Organizacji Producentów przez działające spółdzielnie (np. na bazie Spółdzielni Mleczarskiej, Spółdzielczych GPR, Spółdzielni Ogrodniczej, Spółdzielni Pszczelarskiej) oraz tworzenia nowej uznanej OP, w której działające spółdzielnie mogą być członkami (Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, Spółdzielcze Grupy Producentów Rolnych, Gminne Spółdzielnie Samopomoc Chłopska, Spółdzielnie Kótek Rolniczych, Spółdzielnie Ogrodnicze i Pszczelarskie - członkowie nie będący producentami rolnymi max. do 20% liczby członków) oraz tworzenia nowej uznanej OP przez rolników dotychczas niezrzeszonych

Trzy możliwe warianty postępowania:

- **Na bazie działającej spółdzielni np. spółdzielni mleczarskiej, spółdzielczych GPR (połączenie SGPR), spółdzielni ogrodniczej, spółdzielni pszczelarskiej -**
(1) sprawdzenie czy statut spółdzielni spełnia wymogi dla uznanych OP (dostosowanie statutu) – następnie (2) złożenie do Oddziału Regionalnego ARiMR wniosku o uznanie OP
- **(1) Utworzenie nowej spółdzielni, której członkami mogą być działające spółdzielnie np. rolnicze spółdzielnie produkcyjne (jako producenci), spółdzielcze GPR, spółdzielnie ogrodnicze i pszczelarskie - wg produktów, oraz spółdzielnie kótek rolniczych, gminne spółdzielnie SCh, ale też niezrzeszeni rolnicy indywidualni lub rolnicy zrzeszeni w innych produktach niż tworzona uznana OP – następnie (2) złożenie wniosku o uznanie OP**
- **(1) Utworzenie nowej spółdzielni, której członkami są rolnicy dotychczas niezrzeszeni lub zrzeszeni w innych produktach – następnie (2) złożenie wniosku o uznanie OP**

! Każda uznana OP musi mieć min. 10 członków producentów rolnych (w sektorze mleka min. 20 członków co spełnia każda spółdzielnia mleczarska) oraz nie więcej niż 20% członków nie-będących rolnikami (np. spółdzielnie SCh, SKR).

Poprzez rozwiązania dla uznanych OP swój potencjał mogą wykorzystać **Gminne Spółdzielnie Samopomoc Chłopska (tzw. GS-y), Spółdzielnie Kótek Rolniczych**, inne spółdzielnie, posiadające budynki, magazyny, przechowalnie, maszyny i urządzenia oraz inne środki infrastruktury technicznej, mogące służyć działalności uznanej OP oraz na rzecz jej członków.

W każdym z w/w przypadków dana spółdzielnia jako członek uznanej OP (osoba prawna) zachowuje własności spółdzielni. Wykorzystuje swoje możliwości w danym zakresie na rzecz uznanej OP i jej członków odpłatnie, na uzgodnionych warunkach, zwiększając swoje przychody, a jednocześnie przyczyniając się do rozwoju uznanej OP, której jest członkiem.

Natomiast **Rolnicze Spółdzielni Produkcyjne** same, jako producenci rolni, mogą tworzyć uznane OP (np. 10 RSP może utworzyć uznaną OP jako spółdzielnię II stopnia zorganizowania gospodarczego – spółdzielnię osób prawnych) lub np. **3 RSP wraz z innymi rolnikami niezrzeszonymi** może utworzyć taką organizację (zachowując warunek, że organizacja musi mieć min. 10 członków producentów rolnych).

7. Przykładowe wyliczenia korzyści finansowych (analiza przypadku) i pozafinansowych posiadania statusu uznanej OP w formie spółdzielni

- **Wsparcie na tworzenie i rozwój uznanej OP** – 10%, 9,5%, 9%, 8,5%, 8% wartości netto sprzedaży produktów dla których OP ma uznanie, nie więcej niż 100 tys. euro rocznie (łącznie do 500 tys. euro w ciągu 5 lat działa od dnia uznania) – realizacja Planu Biznesowego uznanej OP (bez konkursów ARiMR)
- **Wsparcie inwestycji do 10 mln zł** (refundacja 60% kosztów kwalifikowalnych inwestycji) – nabory ARiMR (konkursy)
- **Coroczne wsparcie sektorowe do 6% wartości sprzedaży uznanej OP** (*planowane uruchomienie po rejestracji uznanych OP*) – realizacja własnego Programu Operacyjnego uznanej OP oraz utworzenie w ramach tego programu Funduszu Operacyjnego (bez konkursów ARiMR)
- **Niższe koszty zakupu środków produkcji dla członków uznanej OP** (*efekt skali – negocjacje - rabaty od 3 do 8% dla danych środków produkcji*)
- **Lepsze warunki sprzedaży produktów rolnych** – cena + 2 do + 8% lub więcej gdy konfekcjonowanie/ wystandaryzowanie produktów i duże partie (*efekt skali – negocjacje*)

Każda spółdzielnia prowadzi określone działania rynkowe oraz ponosi ich koszty – tym samym realizuje działania i dostosowuje produkty do oczekiwań ich odbiorców i konsumentów, aby na rynku się utrzymać i dąży do rozwoju, realizując szereg różnych działań. **Spełnia tym samym określone cele dla wsparcia sektorowego**, zgodnie z Rozporządzeniem PEiR UE nr 2021/2115.

Przykładowe wyliczenia corocznego wsparcia sektorowego dla uznanej OP w formie spółdzielni:

Przykład 1

Obrót roczny spółdzielni - 10 000 000 zł

Wysokość wsparcia sektorowego 10 000 000 zł x 6% = **600 000 zł**

Przykład 2

Obrót roczny spółdzielni - 30 000 000 zł

Wysokość wsparcia sektorowego 30 000 000 zł x 6% = **1 800 000 zł**

(wsparcie sektorowe wypłacane corocznie – jeśli jest realizowany Program Operacyjny uznanej OP).

W ramach Programu Operacyjnego uznana OP tworzy Fundusz Operacyjny, z którego finansuje działania wpisane do Programu.

Wkład własny do Funduszu Operacyjnego w ramach Programu Operacyjnego uznanej OP:

Przykład 1

Wysokość wsparcia sektorowego 10 000 000 zł x 6% = **600 000 zł**

W ciągu pierwszych 5-let działania uznanej OP (od dnia uznania), **wkład do FO wynosi 40%**

FO = 1 000 000 zł, wkład własny 400 000 zł w omawianym roku (4% obrotów)

Przykład 2

Wysokość wsparcia sektorowego 30 000 000 zł x 6% = **1 800 000 zł**

FO = 3 000 000 zł, wkład własny 1 200 000 zł

Od 6 roku działania uznanej OP i realizacji Programu Operacyjnego **wkład własny do FO wynosi 50% środków funduszu. Wkład własny do FO pochodzi z **środków wpłacanych przez samą organizację lub ze składek członków uznanej OP**. Pozostałą część środków FO stanowi **wsparcie sektorowe**.**

! Analogicznie wyliczenia dla innych wartości obrotów uznanej OP.

Uznana OP **sama decyduje o wielkości FO** (zależne od jej możliwości finansowych).

Inne korzyści gospodarcze działania jako uznana OP oraz Zrzeszenie OP:

- Efektywniejsze wykorzystanie maszyn i urządzeń – wspólny zakup
- Prowadzenie wspólnych działań marketingowych – mniejsze koszty jednostkowe – lepszy dostęp do ważnych informacji rynkowych
- Możliwość wspólnego inwestowania w rozwój działalności
- Współpraca Spółdzielczych GPR (łączenie się grup w danym sektorze produkcji celem tworzenia uznanych OP) oraz uznanych OP ze sobą, tworzenie zrzeszeń OP (*zrzeszenie rozumiane jako spółdzielnia II stopnia zorganizowania gospodarczego tj. spółdzielnia spółdzielni*)
- Odbudowanie pozycji rolnika na rynku
- Mniejsze ryzyko + oszczędność czasu

1. Znaczenie rozwoju energetyki odnawialnej poprzez spółdzielnie energetyczne

Spółdzielnie energetyczne (SE), będące jedną z form energetyki obywatelskiej - opartej na odnawialnych źródłach energii - są bardzo mocno rozpowszechnione zwłaszcza w krajach Europy Zachodniej (np. Niemcy, Austria, Hiszpania, Wielka Brytania czy Belgia). W Polsce SE są nową formą organizacyjno-prawną umożliwiającą zainteresowanym interesariuszom wspólne wytwarzanie energii.

Pojęcie SE zostało zdefiniowane w nowelizacji ustawy o OZE z dnia 19 lipca 2019 r., gdzie zdefiniowano ją jako spółdzielnie w rozumieniu ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze lub ustawy z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników. Przedmiotem działalności spółdzielni energetycznych jest wytwarzanie energii elektrycznej, biogazu, lub ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii i zaspokajanie zapotrzebowania na energię elektryczną lub biogaz, lub ciepło, członków spółdzielni energetycznej przyłączonych do zdefiniowanej obszarowo sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej (art. 2, pkt 33a).

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego SE jest odpowiedzią na nowy paradygmat energetyki, zgodnie z którym następuje zmiana modelu funkcjonowania i jej organizacji, a generacja rozproszona oparta na odnawialnych źródłach energii odgrywa coraz większą rolę.

SE są formą organizacyjno-prawną, której wykorzystanie daje możliwość produkcji energii na potrzeby własne spółdzielni oraz jej członków spółdzielni. SE bazujące na odnawialnych źródłach energii mogą stać się istotnymi podmiotami lokalnych rynków energii, odgrywającymi pozytywną rolę nie tylko w zabezpieczaniu potrzeb energetycznych lokalnych społeczności, ale także w innych aspektach rozwoju społeczno-gospodarczego. Poprzez wykorzystanie odnawialnych zasobów energetycznych, mogą także odegrać istotną, pozytywną rolę w procesie zielonej transformacji energetycznej.

W ustawie o OZE jednoznacznie zdefiniowano warunki niezbędne do założenia SE:

- po pierwsze, mogą powstawać na obszarach gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej lub na obszarach nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą (Ustawa OZE 2015, Art. 38e);
- SE na dzień dzisiejszy muszą działać na terenie jednego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego lub sieci dystrybucyjnej (Ustawa OZE 2015, Art. 38c).

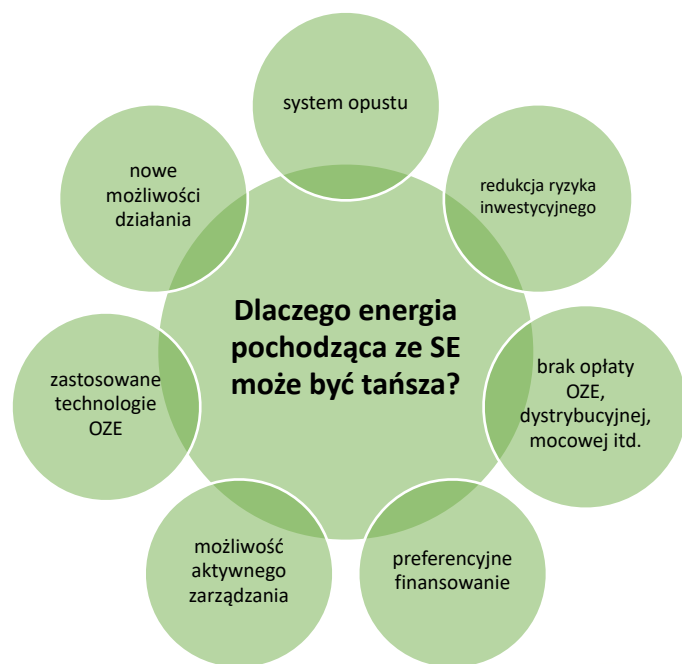
Obszar działania SE ustala się na podstawie wskazanych przez SE (Ustawa OZE 2015, Art. 38c):

- punktów poboru energii wytwórców i odbiorców energii elektrycznej, będących członkami tej SE, przyłączonych do zdefiniowanej obszarowo sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub
- miejsc przyłączenia do sieci ciepłowniczej wytwórców i odbiorców ciepła, będących członkami tej SE, lub
- miejsc przyłączenia do sieci dystrybucyjnej gazowej wytwórców i odbiorców, będących członkami tej SE, lub miejsc wytwarzania oraz zużycia biogazu lub biogazu rolniczego, lub biometanu ze źródeł odnawialnych.

2. Cel uzyskania statusu spółdzielni energetycznej

Głównym celem SE jest zapewnienie korzyści jej członkom, w tym dostępu do energii na warunkach korzystniejszych niż dostępnych na rynku, z zachowaniem zasady współzarządzania i współwłasności wytwórczej infrastruktury energetycznej. Cel jest osiągany głównie poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów odnawialnych na własne potrzeby energetyczne. Na wykresie 1 zaprezentowano szereg cech, które wskazują na bezpośrednie korzyści finansowe dla członków SE.

Wykres 1. Bezpośrednie korzyści wynikające z funkcjonowania SE



Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z analizy SE wpisanych na listę prowadzoną przez Dyrektora Generalnego KOWR, wszystkie obecnie działające SE zajmują się wytwarzaniem energii elektrycznej.

W sytuacji gdy spółdzielnia energetyczna wytwarza energię elektryczną, przepisy ustawy o odnawialnych źródłach energii przewidują objęcie jej szczególnym systemem wsparcia. Polega on na ilościowym rozliczaniu energii wprowadzonej do sieci oraz z niej pobranej - system ten określa się jako net-metering. Rozliczeń ze spółdzielnią dokonuje sprzedawca zobowiązany, a zatem sprzedawca energii elektrycznej wyznaczony przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Zarówno energia elektryczna wytworzona, jak i energia elektryczna pobrana rejestrowana jest odrębnie w każdej godzinie dla każdego spółdzielcy przez liczniki zdalnego odczytu. W przypadku wystąpienia w danej godzinie nadwyżki produkcji energii nad jej zużyciem, jest ona rozliczana ze sprzedawcą energii w stosunku ilościowym 1 do 0,6. Oznacza to, że w ramach nadwyżki za każdą jednostkę energii wprowadzonej do sieci, spółdzielnia energetyczna odbiera z powrotem 0,6 jednostki. Różnica 0,4 pomiędzy energią wprowadzoną a odebraną stanowi własność Sprzedawcy Zobowiązanego i służy pokryciu ponoszonych przez niego kosztów. Odbywa się to na podstawie danych, które udostępnia operator systemu dystrybucyjnego. W tym celu, spółdzielnia oraz spółdzielcy, którzy są wytwórcami lub odbiorcami energii powinni posiadać liczniki zdalnego odczytu rejestrujące odrębnie dla każdego z nich ilości energii elektrycznej:

- wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej,
- pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej.

Od ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnych źródeł energii spółdzielni energetycznej, a następnie zużytej przez wszystkich odbiorców energii elektrycznej spółdzielni energetycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej w ramach systemu opustów, wytwórca i odbiorca energii elektrycznej, będący członkami tej spółdzielni energetycznej:

- nie uiszczają na rzecz sprzedawcy energii opłat z tytułu jej rozliczenia,
- opłaty za świadczenie usług dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnego źródła energii spółdzielni energetycznej i wprowadzonej do sieci, a następnie pobranej przez wszystkich wytwórców i odbiorców, będących członkami tej spółdzielni energetycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej za pomocą systemu opustów uiszczają do wysokości wynikającej z wartości energii elektrycznej stanowiącej nadwyżkę produkcji energii przez spółdzielnię nad

jej zużyciem, należności z tego tytułu na rzecz operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego przekazuje sprzedawca energii elektrycznej.

W odniesieniu do ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnych źródeł energii spółdzielni energetycznej, a następnie zużytej przez wszystkich odbiorców energii elektrycznej spółdzielni energetycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej za pomocą systemu opustów:

1. nie nalicza się i nie pobiera:
 - opłaty OZE,
 - opłaty mocowej,
 - opłaty kogeneracyjnej,
2. nie stosuje się:
 - systemu świadectw pochodzenia,
 - systemu świadectw efektywności energetycznej.

Uwaga!

Energia wytwarzana w SE może być wykorzystywane wyłącznie na potrzeby spółdzielni lub jej członków.

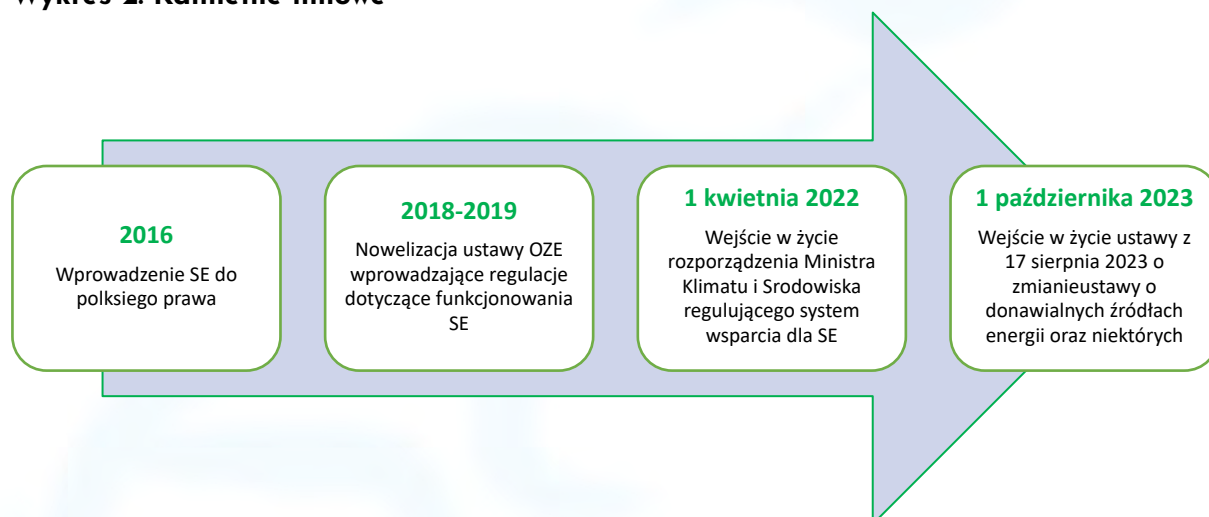
Nie jest możliwa sprzedaż do innych odbiorców lub spółek obrotu na zasadach przypisanych SE.

Gdy spółdzielnia chce dokonywać sprzedaży do innych podmiotów (poza swoimi członkami), może realizować to na tzw. zasadach ogólnych. W takim wypadku SE traktowana jest jak przedsiębiorstwo energetyczne i podlega odpowiednim wymogom regulacyjnym (m.in. posiadanie odpowiednich koncesji, itd.).

3. Czym jest spółdzielnia energetyczna (regulacje prawne)?

- Spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą.
- Spółdzielnia posiada osobowość prawną.
- Jej funkcjonowanie reguluje statut.
- Spółdzielnia działa przez swoje organy.
- Członkami spółdzielni (spółdzielcami) mogą być osoby fizyczne lub osoby prawne.

Wykres 2. Kamienie milowe



Źródło: opracowanie własne

Główne regulacje ustawowe odnoszące się do SE to:

- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw,
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze,
- Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników,
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne,
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

4. Warunki uzyskiwania statusu spółdzielni energetycznej

W celu rozpoczęcia działalności, w pierwszej kolejności należy założyć spółdzielnię w rozumieniu prawa spółdzielczego i przeprowadzić stosowny proces jej rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Od tego momentu spółdzielnia zyskuje osobowość prawną.

Drugim krokiem jest rejestracja w KOWR, co pozwala rozpocząć działalność. Uzyskanie wpisu w wykazie SE prowadzonym przez Dyrektora Generalnego uzależnione jest od spełnienia wskazanych wymogów ustawowych. Są one związane z dopuszczalnym obszarem działalności SE oraz mocy zainstalowanej instalacji OZE wykorzystywanych przez spółdzielnię do wytwarzania energii. Dwa podstawowe formalne etapy tworzenia SE zostały opisane w tabeli 1.

Tabela 1. Dwa podstawowe formalne etapy tworzenia SE

| Rejestracja SE w Krajowym Rejestrze Sądowym | Wpis w wykazie SE w KOWR |
|--|--|
| <p>Założenie spółdzielni lub spółdzielni rolników, a następnie rejestracja w KRS wiąże się z koniecznością spełnienia następujących wymogów formalnych:</p> <ul style="list-style-type: none">- zebranie minimalnej liczby założycieli,- uchwalenie statutu spółdzielni oraz wybór jej organów,- złożenie wniosku o rejestrację spółdzielni w KRS. <p><i>Liczba założycieli spółdzielni nie może być mniejsza od 10, jeżeli założycielami są osoby fizyczne oraz nie może być mniejsza od 3, jeżeli założycielami są osoby prawne!</i></p> | <ul style="list-style-type: none">- SE może podjąć działalność po zamieszczeniu jej danych w wykazie spółdzielni energetycznych.- Wykaz spółdzielni energetycznych prowadzi Dyrektor Generalny KOWR.- W ramach procedury rejestracyjnej weryfikuje się, czy SE spełnia wszystkie wymogi prawne wskazane w ustawie o OZE (dot. m.in. przedmiotu jej działalności, obszaru, na którym działa oraz sprawności instalacji OZE).- W celu uzyskania wpisu w wykazie spółdzielni energetycznych, należy skierować wniosek o zamieszczenie danych w wykazie spółdzielni energetycznych do Dyrektora Generalnego KOWR. |

Źródło: opracowanie własne

Uwaga!

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie wykazu SE jest Dyrektor Generalny KOWR! – zobacz aktualny wykaz SE: <https://www.gov.pl/web/kowr/wykaz-spoldzielni-energetycznych>

Dla zarejestrowanej w KRS i wpisanej do wykazu KOWR SE istotne pozostaje także zawarcie umowy ze sprzedawcą energii.

Umowa ze sprzedawcą energii – obowiązki sprzedawcy energii

Sprzedawca energii, na wniosek spółdzielni energetycznej, nie później niż w terminie 90 dni:

- 1) przedstawienia ofertę zawarcia nowej albo zmiany dotychczasowej umowy kompleksowej ze wskazanym przez spółdzielnię energetyczną członkiem tej spółdzielni oraz umowy o świadczenie usług bilansowania handlowego ze wskazanym przez spółdzielnię energetyczną wytwórcą;
- 2) zawiera ze spółdzielnią energetyczną umowę, w której określa:
 - a) zasady i terminy informowania przez spółdzielnię energetyczną o zmianach w liczbie członków lub punktów poboru energii,
 - b) zasady rozliczeń z poszczególnymi członkami spółdzielni energetycznej, w zakresie nieuregulowanym w przepisach,
 - c) sposób i warunki udostępniania spółdzielni energetycznej i poszczególnym członkom tej spółdzielni danych pomiarowych, w tym zakres i format tych danych,
 - d) prawa i obowiązki sprzedawcy, spółdzielni energetycznej oraz jej członków w zakresie stosowania rozliczenia, a także udostępniania lub przekazywania informacji

5. Ścieżka postępowania (etapy) przy uzyskiwaniu statusu SE

Zakres prac zmierzających do powołania SE zależy od indywidualnych uwarunkowań potencjalnych członków założycieli, ich potencjału, możliwości i oczekiwań. Istotną kwestią w procesie budowy SE staje się odpowiedź na poszczególne potrzeby energetyczne członków. Przykładowy zakres prac w poszczególnych etapach tworzenia SE został zaprezentowany w tabeli 2.

Tabela 2. Zakres prac w poszczególnych etapach tworzenia SE

| Etap prac koncepcyjnych | Rejestracja w KRS | Rejestracja w KOWR | Rozwój SE |
|--|---|--|---|
| <ul style="list-style-type: none">- Decyzja o powołaniu SE- Badanie interesariuszy- Założenia strategii rozwoju SE- Wytyczne do rozliczeń SE- Zarys statutu SE wraz z koncepcją majątku SE- Realizacja bilansu energetycznego SE (profil pracy źródeł OZE vs. profil konsumpcji energii elektrycznej) | <ul style="list-style-type: none">- Uchwała Rady Gminy o przystąpieniu do SE*- Zebranie założycielskie SE- Zgłoszenie w KRS- Procedura rejestracyjna | <ul style="list-style-type: none">- Złożenie dokumentów o wpis do rejestru KOWR- Wpisanie na listę KOWR oznacza rozpoczęcie pełnoprawnej działalności SE, a w tym obowiązek opustowego rozliczenia energii 1 do 0,6 przez sprzedawcę energii i trwa przez okres znajdowania się danych spółdzielni w tym wykazie.- | <ul style="list-style-type: none">- Strategia lokalnego rozwoju rynku energii z udziałem SE- Inwentaryzacje lokalnych zasobów energetycznych (infrastruktury), a także potencjału w tym zakresie- Studia wykonalności, biznesplany, dokumentacja techniczna, projekty budowlane, w tym programy funkcjonalno-użytkowe dla |

*dotyczy jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: opracowanie własne

Statut to najważniejszy dla spółdzielców dokument określa zarówno prawa, jak i obowiązki, które przysługują członkom spółdzielni. Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze w art. 5 wymienia zakres, który musi znaleźć się w statucie:

- oznaczenie nazwy z dodatkiem "spółdzielnia" lub "spółdzielczy" i podaniem jej siedziby;

- przedmiot działalności spółdzielni oraz czas trwania, o ile założono ją na czas określony;
- wysokość wpisowego oraz wysokość i ilość udziałów, które członek obowiązany jest zadeklarować, terminy wnoszenia i zwrotu oraz skutki niewniesienia udziału w terminie;
- prawa i obowiązki członków;
- zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedzania członkostwa, wykreślenia i wykluczania członków;
- zasady zwoływania walnych zgromadzeń, obradowania na nich i podejmowania uchwał;
- zasady i tryb wyboru oraz odwoływania członków organów spółdzielni;
- zasady podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) oraz pokrywania strat spółdzielni.

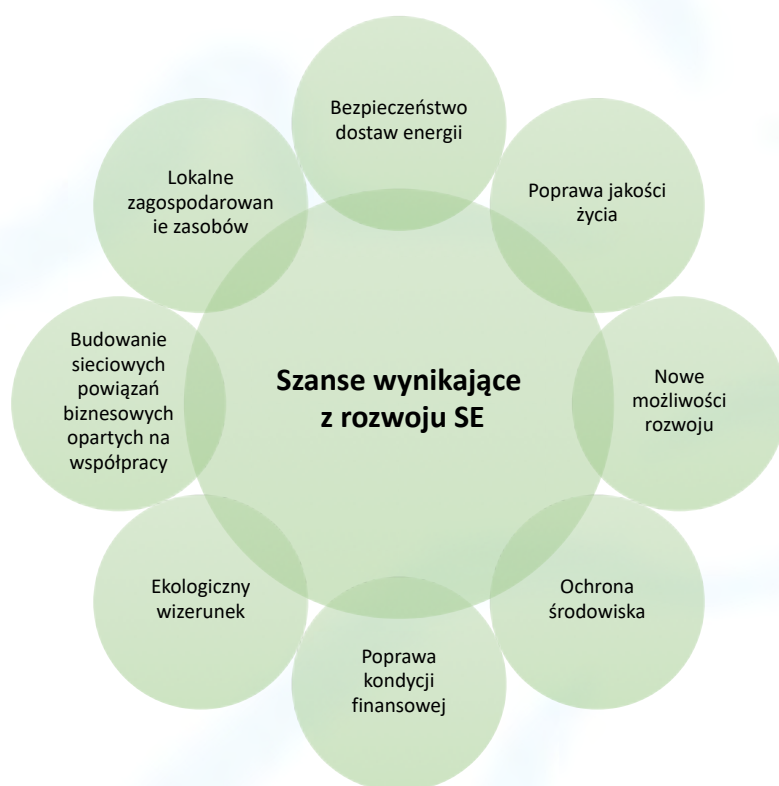
Zakres merytoryczny statutu wskazuje jednoznacznie, że jest to dokument kluczowy dla organizacji i zasad funkcjonowania SE. Statut musi być zatem dokumentem indywidualnym, wypracowanym przez każdą spółdzielnię z uwzględnieniem jej lokalnych uwarunkowań oraz aktywności, oczekiwań i możliwości jej członków.

6. Przykładowe wyliczenia korzyści finansowych (analiza przypadku) i pozafinansowych posiadania statusu SE - strona KOWR

<https://nieruchomoscikowr.gov.pl/renaldo/>

Poza wymiernymi efektami finansowymi, nie mniej istotne mogą okazać się inne czynniki o charakterze ekonomicznym czy środowiskowym (zob. wykres 3).

Wykres 3. Szanse wynikające z rozwoju SE



Źródło: opracowanie własne

Dla niektórych podmiotów decydujących się na działanie w ramach SE szczególnie istotna może okazać się współpraca z operatorem systemu dystrybucyjnego czy możliwość uzyskania przez SE warunków przyłączenia.

Obowiązki operatora systemu dystrybucyjnego

Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, na którego obszarze spółdzielnia energetyczna ma zamiar rozpocząć działanie w zakresie wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, jest obowiązany do:

- zawarcia ze sprzedawcą energii umowy o świadczenie usług dystrybucji albo do dokonania zmiany zawartej umowy o świadczenie usług dystrybucji w celu umożliwienia dokonywania przez tego sprzedawcę rozliczenia spółdzielni energetycznej w terminie 21 dni od dnia złożenia przez spółdzielnię energetyczną wniosku o zawarcie albo zmianę takiej umowy przez tego sprzedawcę;
- zainstalowania każdemu z członków spółdzielni energetycznej licznika zdalnego odczytu w terminie 4 miesięcy od dnia wystąpienia przez spółdzielnię energetyczną z wnioskiem o zainstalowanie takiego licznika.

Obowiązek wydania warunków przyłączenia (Art. 8d14 ustawy Prawo energetyczne)

Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej nie może odmówić wydania warunków przyłączenia instalacji odnawialnego źródła energii, która będzie wytwarzać energię elektryczną w ramach spółdzielni energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 33a ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, jeżeli:

1. przyłączenie ubiega się podmiot będący członkiem spółdzielni, którego instalacja będzie wytwarzać energię elektryczną na potrzeby odbiorców końcowych spółdzielni energetycznej:
 - a) zasilanych z jednej i tej samej stacji transformatorowej przetwarzającej średnie napięcie na niskie napięcie co ten podmiot, lub
 - b) zasilanych z więcej niż jednej stacji transformatorowej przetwarzającej średnie napięcie na niskie napięcie lub zasilanych z sieci średniego napięcia, które są ze sobą bezpośrednio połączone, do której będzie podłączony ten podmiot;
2. łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii, które będą wytwarzać energię elektryczną na potrzeby odbiorców końcowych, o których mowa w pkt 1:
 - a) nie jest większa niż 80% łącznej mocy określonej w wydanych warunkach przyłączenia lub w umowach o przyłączenie do sieci dla tych odbiorców końcowych,
 - b) umożliwia pokrycie w ciągu każdej godziny nie mniej niż 50% łącznych dostaw energii elektrycznej do tych odbiorców końcowych.

Stan prawny na dzień 10.12.2023 r.

Materiał opracowany na podstawie:

1. Brzozowska A., Maśloch P., Maśloch G., Management of Civic Energy and the Green Transformation. A Case Study of Poland, Taylor & Francis Group, CRC Press 2023;
2. Maśloch G., Czaja R., Spółdzielnie energetyczne jako nowy podmiot na lokalnym rynku energii – szansa rozwoju dla gmin i ich społeczności, Gospodarz 9, 2020.
3. Maśloch G., Księżopolski K., Marzec T., Czaja R. Społeczno-gospodarcze i prawne uwarunkowania tworzenia spółdzielni energetycznych w polskich gminach, Gospodarz 9, 2022.
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
5. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw,
6. Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze,
7. Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników,
8. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne,
9. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Część III - Wykaz wystąpień i opinii KRS (lata 2019 - 2023)

Poniżej zamieszczony został wykaz dotychczasowych wybranych wystąpień i opinii KRS do Władz Centralnych dotyczących wypracowania i przyjęcia jak najlepszych warunków dla rozwoju **spółdzielczych uznanych Organizacji Producentów i ich Zrzeszeń (spółdzielni I i II stopnia gospodarczego zorganizowania rolników) oraz Spółdzielni Energetycznych** w Polsce (wystąpienia zawierają propozycje potrzebnych rozwiązań).

Wypracowywanie rozwiązań i opiniowanie projektów Uchwał Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny WPR 2023-2027 dla Polski – na bieżąco, w ramach członkostwa przedstawicieli KRS w Komitecie.

Wypracowywanie rozwiązań w ramach Grupy roboczej ds. promowania współpracy rolników w formie organizacji producentów w ramach Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny WPR 2023-2027 – na bieżąco, w ramach członkostwa i koordynowania prac Grupy.

Rok 2023

6 czerwca - zgłoszenie kandydata na koordynatora powołanej Grupy roboczej ds. promowania współpracy rolników w formie organizacji producentów w ramach Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny WPR 2023-2027

26 kwietnia - pismo do Roberta Telusa, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - opinia do projektu Wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach PS WPR 2023-2027 (I.13.2 Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych

6 lutego - pismo do Henryka Kowalczyka, Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - dot. negatywnych skutków braku wsparcia sektorowego w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027 w kluczowych sektorach rolnictwa i przetwórstwa rolnego w Polsce: mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, zbóż, oleistych, wołowiny i cielęciny, drobiu – oraz wpisanie w/w wsparcia sektorowego

13 stycznia - pismo do Henryka Kowalczyka, Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - stanowisko wobec propozycji zmiany ustawy o OZE

13 stycznia - pismo do Henryka Kowalczyka, Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - rozwiązania potrzebne do rozwoju spółdzielni rolniczych, spółdzielni wiejskich oraz spółdzielni energetycznych

10 stycznia - pismo do Ryszarda Bartosika, Sekretarza Stanu w MRiRW - uwagi do projektu wytycznych podstawowych dot. pomocy w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027

Rok 2022

29 listopada - pismo do Henryka Kowalczyka, Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - uwagi KRS do projektu Ustawy o Planie Strategicznym dla wspólnej polityki rolnej (druk UC 137)

27 września - pismo do Janusza Kowalskiego, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - odpowiedź KRS na otrzymaną z MRiRW informacją o kontynuacji prac Zespołu do spraw opracowania propozycji regulacji prawnych dotyczących zachęt dla spółdzielczości rolnej w MRiRW pod przewodnictwem Wiceministra Kowalskiego

22 lipca - pismo do Norberta Kaczmarczyka, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - opinia KRS do projektu rozporządzenia dotyczącego warunków uznawania organizacji producentów i ich zrzeszeń (...) na rynku mleka i przetworów mlecznych

22 lipca - pismo do Norberta Kaczmarczyka, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - opinia KRS do projektu rozporządzenia dotyczącego warunków uznawania organizacji producentów i ich zrzeszeń (...) na rynkach rolnych innych niż rynek mleka i przetworów mlecznych oraz rynek owoców i warzyw

6 maja - pismo do Norberta Kaczmarczyka, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - stanowisko KRS w sprawie propozycji zmian przepisów dotyczących funkcjonowania spółdzielni rolniczych, w tym poszerzenia zwolnień podatkowych

29 marca - pismo do Norberta Kaczmarczyka, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - opinia do projektu zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczącego uproszczeń wymagań dla planu biznesowego GPR, wraz z niezbędnymi rozwiązaniami także dla organizacji producentów w tym zakresie

28 marca - pismo do Henryka Kowalczyka, Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - wnioski i propozycje rozwiązań dot. zmiany przepisów, zmniejszenie wymagań oraz uproszczenie biurokracji dla

ułatwienia zakładania lub prowadzenia działalności rolniczej i działalności związanej z rolnictwem oraz uwolnienia wiejskiej działalności gospodarczej

16 marca - pismo do Norberta Kaczmarczyka, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Przewodniczącego Zespołu) - wnioski i propozycje rozwiązań po posiedzeniu Zespołu do spraw opracowania propozycji regulacji prawnych dotyczących zachęt dla spółdzielczości rolnej w dniu 10 marca br. powołanego w MRiRW – kompleksowe rozwiązania dla spółdzielczości, w tym dot. uznanych organizacji producentów i spółdzielni energetycznych

14 lutego - pismo do Ryszarda Bartosika, Sekretarza Stanu w MRiRW - opinia do projektu Wytycznych w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich, zawartych w Komunikacie Komisji Europejskiej

Rok 2021

10 grudnia - pismo do Norberta Kaczmarczyka, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - stniejące bariery oraz propozycje rozwiązań dla poprawy funkcjonowania i rozwoju spółdzielczości rolniczej i wiejskiej w Polsce

26 listopada - pismo do Henryka Kowalczyka, Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zgłoszenia uwag do projektu zmiany rozporządzenia dotyczącego warunków udzielania pomocy w ramach działania „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” PROW 2014-2020

9 listopada - pismo do Wicepremiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryka Kowalczyka w sprawie większego uwzględnienia spółdzielczości w Planie Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej dla Polski na lata 2023-2027, wraz z przekazaniem wnioskowanych rozwiązań w tym zakresie

8 października - pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - opinia w sprawie rozwiązań dotyczących wsparcia tworzenia i rozwoju organizacji producentów i grup producentów rolnych w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027 po zmianie projektu rozporządzenia PEiR (UE) dot. realizacji planów strategicznych

15 września - pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - opinia KRS do II projektu Planu Strategicznego WPR dla Polski na lata 2023-2027

26 maja - pismo do Dyrektora Generalnej Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa - dot. potrzeby poszerzenia zakresu funduszy dla spółdzielni i ich związków oraz uzupełnienia wsparcia sektorowego w kluczowych dla polskiego rolnictwa sektorach w ramach przygotowywanego PS WPR, a także uproszczenia uzyskiwania przez działające spółdzielnie i ich związki statusu uznanej organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów

26 maja - pismo do Dyrektora Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w Państwowym Instytucie Badawczym - dot. potrzeby poszerzenia zakresu funduszy dla spółdzielni i ich związków oraz uzupełnienia wsparcia sektorowego w kluczowych dla polskiego rolnictwa sektorach w ramach przygotowywanego PS WPR, a także uproszczenia uzyskiwania przez działające spółdzielnie i ich związki statusu uznanej organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów

20 kwietnia - pismo* do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej - dot. potrzeby poszerzenia zakresu funduszy dla spółdzielni i ich związków oraz uzupełnienia wsparcia sektorowego w kluczowych dla polskiego rolnictwa sektorach w ramach przygotowywanego PS WPR, a także uproszczenia uzyskiwania przez działające spółdzielnie i ich związki statusu uznanej organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów

* Pismo wraz z Uchwałą zostało przekazane zgodnie z jej treścią także Prezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącym Komisji RiRW Sejmu i Senatu oraz Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi

16 marca - pismo do Dyrektora Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB - wnioski i uwagi do projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej dla Polski na perspektywę finansową UE 2021-2027

22 lutego - pismo do Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej - opinia KRS do projektu Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce

15 lutego - pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - uwagi i wnioski do projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej 2021-2027 dla Polski

4 lutego - pismo do Krajowych Spółdzielczych Związków Rewizyjnych w sprawie zgłoszenia uwag w ramach konsultacji projektu Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na lata 2021-2027 w Polsce

Rok 2020

21 grudnia - pismo do Prezesa Rady Ministrów dot. potrzeby zabezpieczenia środków na wsparcie sektorowe (rynkowe) planowane przez Komisję Europejską dla uznanych organizacji producentów działających na terenie UE, w budżecie WPR UE 2021-2027 dla Polski, jak również środków na tworzenie uznanych OP w Polsce oraz uproszczenia uzyskiwania przez spółdzielnie statusu uznanej OP

11 grudnia - pismo do MRiRW dot. potrzeby zabezpieczenia środków na wsparcie sektorowe (rynkowe) planowane przez Komisję Europejską dla uznanych organizacji producentów działających na terenie UE, w budżecie WPR UE 2021-2027 dla Polski, jak również środków na tworzenie uznanych OP w Polsce oraz uproszczenia uzyskiwania przez spółdzielnie statusu uznanej OP

2 listopada - pismo do Marszałka Senatu RP Tomasza Grodzkiego - wniosek o dokonanie zmian w ustawie z dnia 28 października 2020 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 248) i uwzględnienie spółdzielni w regulacjach tzw. estońskiego CIT oraz wprowadzenia zmiany art. 17 ust. 1 pkt 44 w odniesieniu do spółdzielni mieszkaniowych

22 października - pismo do MRiRW - opinia KRS do projektu zmiany ustawy o grupach producentów rolnych (...), ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych oraz ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych – dotyczących uznawania i funkcjonowania grup i organizacji producentów w Polsce

21 października - pismo do Elżbiety Witek - Marszałek Sejmu RP oraz do Tadeusza Kościńskiego - Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 643)

14 października - pismo do Przewodniczącego Sejmowej Komisji Finansów Publicznych - stanowisko do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw

7 września - pismo do Tadeusza Kościńskiego Ministra Finansów w sprawie uwzględnienia spółdzielni w projektowanej zmianie regulacji tzw. estońskiego CIT

9 marca - opinia do proponowanych rozwiązań wsparcia sektorowego w ramach Planu Strategicznego WPR 2021-2027, zawartych w materiałach ze spotkania w dniu 24.02.2020 r. w MRiRW

28 lutego - opinia projektu zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków przyznawania pomocy w ramach działania "Tworzenie grup producentów i organizacji producentów" PROW 2014-2020

8 stycznia - opinia projektowanych rozwiązań oraz propozycje poziomu wsparcia w ramach interwencji objętych celem nr 3 PS WPR 2021-2027 dla sektorów m.in. zbóż, nasion roślin oleistych, wieprzowiny, mleka i przetworów mlecznych, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny, cukru

Rok 2019

12 grudnia - opinia - propozycje poziomu wsparcia w ramach interwencji sektorowych objętych celem szczegółowym nr 3 WPR "Poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości" na lata 2021-2027 dla sektora owoców i warzyw

3 grudnia - opinia projektu analizy SWOT i zidentyfikowanych potrzeb - do Planu Strategicznego WPR 2021-2027 - sektor produktów pszczelich

14 listopada - opinia projektu analizy SWOT i zidentyfikowanych potrzeb Planu Strategicznego WPR UE na lata 2021-2027 – dla sektorów m.in. zboża, cukier, nasiona roślin oleistych, wieprzowina, wołowina i cielęcina, mleko i przetwory mleczne, mięso drobiowe, baranina i kozina

14 listopada - opinia projektu analizy SWOT i zidentyfikowanych potrzeb Planu Strategicznego WPR UE na lata 2021-2027 – dla sektora owoców i warzyw

29 sierpnia - opinia projektu zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dot. uznawania organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych na rynku mleka i przetworów mlecznych

23 sierpnia - pismo do Dyrektora Departamentu Rynków Rolnych w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zgłoszenia uwag i propozycji dot. tworzenia uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń przez spółdzielnie rolnicze i ich związki

2 lipca - pismo do Jana Krzysztofa Ardanowskiego, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie aktualizacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030

10 czerwca - pismo do Jana Krzysztofa Ardanowskiego, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie współpracy rolników

5 kwietnia - opinia projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającego rozporządzenie w sprawie uznawania organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów oraz

organizacji międzybranżowych funkcjonujących na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw

1 marca - zgłoszenie przedstawicieli do Zespołów Porozumienia Rolniczego oraz propozycja KRS powołania dwóch dodatkowych Zespołów ds. związanych ze stabilizacją i organizacją rynków rolnych, spółdzielczością oraz opłacalności produkcji rolnej

25 lutego - opinia na temat propozycji działań wsparcia rynków rolnych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 - przekazane Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi

26 lutego - opinia projektu Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020-2022

30 stycznia - opinia projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wykazu produktów lub grup produktów, ze względu na które mogą być zakładane spółdzielnie rolników

25 stycznia - propozycje priorytetów dla rozwoju spółdzielczości rolniczej i wiejskiej przekazane Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wszystkie główne wystąpienia KRS umieszczone zostały pod poniższym linkiem do strony www KRS, z możliwością ich pobrania:

<https://krs.org.pl/krs/wystapienia-krajowej-rady-spoldzielczej>

Niniejszy materiał informacyjny w formie poradnika przygotowany w ramach projektu KRS - ICAO (International Co-operative Agricultural Organisation) pn. „Rozwój spółdzielczości rolniczej oraz energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich w Polsce poprzez uznane organizacje producentów i spółdzielnie energetyczne” ma za zadanie przybliżyć informacje w niniejszym zakresie. Zmiany zachodzące we Wspólnej Polityce Rolnej i Polityce Klimatycznej UE oraz przyjęte priorytety, powodują duże zapotrzebowanie na informacje w zakresie przedmiotowym poradnika.

Obserwowane od dłuższego czasu, a szczególnie od końca 2022 roku, duże zmiany na rynkach rolnych, ale także w zapotrzebowaniu na energetykę rozproszoną, skłoniło KRS do podjęcia się tych ważnych tematów.

Wystąpienie kryzysów na rynkach już co najmniej kilku produktów rolnych, a w perspektywie nawet kilkunastu produktów rolnych, skłania do podejmowania gruntownych zmian dotyczących funkcjonowania na rynku rolnym. Dotychczasowy model działania rolników na rynku, głównie w pojedynkę, jest według ekspertów z tej dziedziny, nie do utrzymania. Niezależnie jakie zostaną przyjęte ostateczne rozwiązania w zakresie napływu tańszych produktów rolnych i żywności z Ukrainy (m.in. okresy ochronne, limity ochronne), polscy rolnicy aby móc funkcjonować na rynkach rolnych, powinni się zrzeszyć w duże spółdzielnie o statusie uznanych Organizacji Producentów oraz powoływać spółdzielnie o statusie Zrzeszenia uznanych OP. Taki status mogą uzyskiwać spółdzielnie zarówno już działające i ich związki, jak i nowotworzone. Korzyści dla członków tych podmiotów są bezsporne, co zostało wykazane w niniejszym poradniku. Etapy i warianty uzyskiwania statusu spółdzielni będącej uznaną OP lub Zrzeszeniem uznanych OP, zostały zaprezentowane w poradniku.

Równoległe istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na energetykę rozproszoną. Bardzo przyjazną formą dla wspólnego podmiotu, który może dostarczyć energię, ciepło, biogaz (...), po stosunkowo niskich kosztach, jest Spółdzielnia Energetyczna. Korzyści dla członków płynące z powołania takiej spółdzielni, oparte na wyliczeniach specjalistów w tym zakresie, są znaczące. Jednocześnie spółdzielnie energetyczne dają niezależność oraz stabilizację zaopatrzenia w energię i ciepło po niskich kosztach. Ekspertki ze Stowarzyszenia na rzecz Efektywności im. Prof. Krzysztofa Żmijewskiego, będącego Partnerem przy realizacji projektu, zaprezentowali w niniejszym poradniku najważniejsze informacje do podjęcia decyzji o powołaniu spółdzielni energetycznej lub uzyskaniu statusu spółdzielni energetycznej przez już działające spółdzielnie.

Mamy nadzieję, że poradnik spełni oczekiwania osób zainteresowanych rozwojem spółdzielczości rolniczej oraz energetyki odnawialnej poprzez uznane organizacje producentów, zrzeszenia uznanych OP i spółdzielnie energetyczne.



dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej



mgr Rafał Czaja
Prezes Stowarzyszenia na rzecz efektywności im. prof. Żmijewskiego



dr inż. Grzegorz Maśloch
Dyrektor Programowy Stowarzyszenia na rzecz efektywności im. prof. Żmijewskiego



ul. Jasna 1, 00-013 Warszawa

www.krs.org.pl

krs@krs.org.pl

22 59 64 500

**STOWARZYSZENIE
NA RZECZ EFEKTYWNOŚCI**
IM. PROF. KRZYSZTOFA ŻMIJEWSKIEGO

ul. Wiejska 17/16, 00-480 Warszawa

www.stowarzyszenie-zmijewski.pl

biuro@stowarzyszenie-zmijewski.pl